

Ey kâfirlerin çokluklarından ve onların bazı...

Altıncı Nota

Ey kâfirlerin çokluklarından ve onların bazı hakaik-i imaniyenin inkârındaki ittifaklarından telaşa düşen ve itikadını bozan bîçare insan! Bil ki kıymet ve ehemmiyet, kemiyette ve adet çokluğunda değil. Çünkü insan eğer insan olmazsa şeytan bir hayvana inkılab eder. İnsan, bazı Frenkler ve Frenk-meşrepler gibi ihtirasat-ı hayvaniyede terakki ettikçe, daha şiddetli bir hayvaniyet mertebesini alır. Sen görüyorsun ki hayvanatın kemiyet ve adet itibarıyla hadsiz bir çokluğu varken, ona nisbeten insan gayet az iken, umum enva-ı hayvanat üstünde sultan ve halife ve hâkim olmuştur.

İşte muzır kâfirler ve kâfirlerin yolunda giden sefihler, Cenab-ı Hakk'ın hayvanatından bir nevi habîslerdir ki Fâtır-ı Hakîm onları dünyanın imareti için halk etmiştir. Mü'min ibadına ettiği nimetlerin derecelerini bildirmek için onları bir vâhid-i kıyasî yapıp, âkıbetinde müstahak oldukları cehenneme teslim eder.

İşte küffarın ve ehl-i dalaletin bir hakikat-i imaniyeyi inkâr ve nefyetmelerinde kuvvet yoktur. Çünkü nefiy sırrıyla ittifakları kuvvetsizdir. Bin nefyediciler, bir tek hükmündedir. Mesela bütün İstanbul ahalisi, ramazanın başında Ay'ı görmediğinden nefyetse iki şahidin ispatıyla o cemm-i gafîrin nefiy ve ittifakı sukut eder. Madem küfrün ve dalaletin mahiyeti nefiydir ve inkârdır, cehildir ve ademdir, küffarın kesret ile ittifakı ehemmiyetsizdir. Ehl-i hakkın, hak ve sabit ve sübutu ispat olunan mesail-i imaniyede şuhuda istinad eden iki mü'minin hükmü, hadsiz o ehl-i dalaletin ittifakına racih olur, galebe eder.

Bu hakikatin sırrı şudur ki: Nefyedenlerin davaları sureten bir iken, müteaddiddir; birbiriyle ittihat edemez ki kuvvetlensin. İspat edicilerin davaları ittihat ediyor, birbirinden kuvvet alır. Çünkü gökteki hilâl-i ramazanı görmeyen der ki: "Benim nazarımda ay yoktur, benim yanımda görünmüyor." Başkası da "Nazarımda yoktur." der. Daha başkası da öyle der. Her biri kendi nazarında "Yoktur." der. Her birinin nazarları ayrı ayrı ve nazara perde olan esbab dahi ayrı ayrı olabildiği için davaları da ayrı ayrı olur, birbirine kuvvet veremez. Fakat ispat edenler demiyor ki: "Benim nazarımda ve gözümde hilâl var." Belki "Nefsü'l-emirde, göğün yüzünde hilâl vardır, görünür." der. Görenler bütün aynı davayı ve "Nefsü'l-emirde vardır." der. Demek, bütün davalar birdir.

Nefyedenlerin nazarları ayrı ayrı olduğundan, davaları da ayrı ayrı olur. Nefsü'l-emre

hükmedemiyorlar. Çünkü nefisü'l-emirde nefiy ispat edilmez. Çünkü ihata lâzımdır. وَالْعَدَمُ

الْمُطْلَقُ لَا يُثَبَّتُ إِلَّا بِمُشْكَلَاتٍ عَظِيمَةٍ bir kaide-i usûldür. Evet, bir şeyi dünyada var

desen yalnız o şeyi göstermek kâfi gelir. Eğer yok deyip nefyetsen bütün dünyayı eleyip göstermek lâzım gelir ki tâ o nefiy ispat edilsin.

İşte bu sırra binaen, ehl-i küfrün bir hakikati nefyetmesi ise bir meseleyi halletmek veyahut dar bir delikten geçmek veyahut bir hendekten atlamak misalindedir ki bin de bir de birdir. Çünkü birbirine yardımcı olamaz. Fakat ispat edenler nefsü'l-emirde hakikat-i hale baktıkları için müddeaları ittihat ediyor. Kuvvetleri birbirine yardım eder. Büyük bir taşın kaldırmasına benzer ki ne kadar eller yapışsa daha ziyade kaldırması kolay olur ve birbirinden kuvvet alır.